

ВИСНОВОК

творчого керівника, завідувача кафедри режисури телебачення
Київського національного університету театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого, доцента,
ВІТРА ВАСИЛЯ ПЕТРОВИЧА

та наукового консультанта, доцента кафедри кінорежисури та кінодраматургії
Київського національного університету театру, кіно і телебачення
імені І.К. Карпенка-Карого, доцента
МАРЧЕНКА СЕРГІЯ МИКОЛАЙОВИЧА

про творчий мистецький проект та його наукове обґрунтування
аспіранта творчої аспірантури кафедри режисури телебачення
Київського національного університету театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенко-Карого

ЯРМОНІКА АНТОНА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

**«ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ
ВТРАЧЕНОЇ ДІЙСНОСТІ»**

поданий до захисту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за
спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво»

За час навчання в творчій аспірантурі Ярмонік Антон Олександрович виконав навчальний план та сумлінно підготував до захисту творчий мистецький проект та його наукове обґрунтування на тему «Документальний фільм як спосіб відтворення втраченої дійсності».

Актуальність проекту зумовлена зростаючою суспільною потребою збереженні історичної пам'яті в умовах воєнних руйнувань, глобальних соціальних трансформацій та культурних втрат. Класичне документальне кіно, хоч завжди й тяжіло до своєї традиційної хронікально-фіксаційної ролі кінолітописця, та фатальну відсутність достатнього історичного матеріалу досить часто компенсувало мистецькими кінозасобами. З поступом цифрових технологій з'являються нові мистецькі засоби, які стають набагато доступнішими та ефективнішими інструментами реконструкції втраченого. Широке впровадження штучного інтелекту (AI), віртуальної та доповненої реальностей

(VR/AR), тривимірного моделювання (3D) створили унікальні можливості не лише для відтворення втрачених подій та явищ, або які не потрапили до об'єктиву камери, а й посприяли появі інструментів для художньої їх інтерпретації та занурювального глядацького переживання. Саме ця обставина робить тему дослідження надзвичайно актуальною, оскільки цифрова реконструкція у документалістиці стає одним із ключових інструментів формування колективної пам'яті, національної ідентичності та культурної стійкості.

Наукова новизна роботи – вперше в українському мистецтвознавчому дискурсі здійснено комплексний аналіз використання штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальностей у практиках документального кіно. Визначено творчий потенціал цих технологій у відтворенні історичних подій, реконструкції архітектурних пам'яток та образів людей, що загинули чи зникли з плином часу. Окрему увагу приділено механізмам впливу цифрової реконструкції на глядацьке сприйняття, на формування колективної та національної пам'яті. Доведено, що відновлення втрачених образів та просторів сприяє переосмисленню історичного досвіду. Сформульовано положення про терапевтичну функцію цифрової документалістики: VR/AR-проекти та AI-симуляції здатні виконувати роль своєрідної екранної реабілітації пам'яті, допомагаючи глядачеві колективно проживати травматичний досвід. Водночас запропоновано концепт «етичного коду» реконструктивної документалістики, що визначає межі авторської відповідальності й окреслює баланс між достовірністю та художньою інтерпретацією.

Теоретичне значення результатів - запропоновано міждисциплінарну модель аналізу цифрових реконструкцій у документальному кінематографі, що поєднує методологію кінознавства, культурології, візуальної антропології та філософії технологій. Систематизовано підходи до осмислення симуляцій у мистецтві, окреслено перспективи розвитку VR- і AR-документалістики як

окремої гілки аудіовізуального мистецтва. Наукове обґрунтування може слугувати підґрунтям для подальших досліджень у галузях медіазнавства, цифрової гуманітаристики та кіноосвіти, а також сприяти формуванню нових теоретичних концепцій вітчизняної екранної культури.

Практичне значення творчого мистецького проєкту — розроблено конкретні рекомендації для режисерів, монтажерів, документалістів та дослідників, які працюють над історико-пізнавальними темами. Запропоновано методи інтеграції VR/AR, AI та 3D-моделювання у кіновиробництві документальних фільмів із реконструктивним компонентом, у музейній та архівній справі, у мультимедійних експозиціях та VR-інсталяціях, а також у сфері освіти — як навчальний матеріал для курсів із документалістики, нових медіа та культурології. Результати мають прикладне значення для розробки культурних стратегій, зокрема у сфері цифрової реконструкції зруйнованої культурної спадщини та збереження національної пам'яті.

Таким чином, здійснене дослідження засвідчує, що сучасні цифрові технології не лише розширюють виражальні можливості документального кіно, а й створюють нову парадигму взаємодії з минулим: простір екрану поширюється на простір пам'яті та рефлексії, де поєднуються документальна правда, художня інтерпретація та цифрова реконструкція. Ця новація відкриває нові перспективи для розвитку аудіовізуального мистецтва, й водночас вимагає від митців глибокої етичної відповідальності за використання інноваційних інструментів. Творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування може бути застосоване як для подальших теоретичних розвідок, так і для практичних мистецьких та освітніх ініціатив, спрямованих на збереження та відновлення культурної спадщини у цифрову добу.

Апробація та публікації - участь у наукових конференціях та публікація статей у фахових наукових журналах, які спеціалізуються на аудіовізуальному

мистецтві. Результати дослідження були представлені на таких міжнародних конференціях, як :

1. «Перспективи застосування цифрових відеотехнологій у сучасному науковому дослідженні», науково-практична конференція «GLOBAL SCIENCE: PROSPECTS AND INNOVATIONS», Ліверпуль, 1–3 березня 2024 р., секція мистецтвознавство.
2. «Загальноосвітні та національні горизонти використання технології Unreal Engine», Міжнародна науково-практична конференція “PERSPECTIVES OF CONTEMPORARY SCIENCE: THEORY AND PRACTICE”, 4–6 березня 2024 р., Львів, секція мистецтвознавство.
3. «Інтеграція сучасних цифрових відеотехнологій у практичне онлайн-навчання», Mechanisms of Scientific and Technical Potential Development: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Internet Conference, 14–15 листопада 2024 р., м. Дніпро, Україна.
4. «Реконструкція образу загиблих героїв у документальному кіно за допомогою сучасних технологій», Міжнародна мультидисциплінарна наукова конференція “Світ наукових досліджень”, ГО «Наукова спільнота» та Вища школа управління та адміністрації в м. Ополе, Польща, 17–18 грудня 2024 р.
5. «Використання сучасних цифрових відеотехнологій в практичному онлайн-навчанні», II Міжнародна науково-практична конференція “Мистецтвознавство. Культурологія. Медіапедагогіка”, 17 грудня 2024 р., КНУКіМ

Опубліковано статті, присвячені застосуванню цифрових технологій у документалістиці, публікувались у періодичних та фахових виданнях України, а також у міжнародному виданні, що підкріплює високу академічну значущість роботи.

- Віртуальна та доповнена реальність у документальному кіно: нові можливості для відтворення історичних подій. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К.Карпенка-Карого 2025-06-17 | Journal article. DOI: 10.34026/1997-4264.36.2025.332829
- Стаття в міжнародному науковому журналі Colloquium-journal (Варшава, Польща), на тему «Використання сучасних цифрових технологій в онлайн-навчанні: перспективи і виклики», 03.2024 | DOI: 10.24412/2520-6990-2024-9202-25-27

Майстер-класи та педагогічна діяльність. Антон Ярмонік - викладач кафедри кінорежисури та кінодраматургії Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого, впроваджує свої наукові та творчі напрацювання в навчальний процес, ділиться набутим досвідом – провадить майстер-класи для студентів та фахівців галузі документальної кінорежисури та тележурналістики.

- Майстер-клас “Документальний фільм як спосіб відтворення втраченої дійсності”, 10.12.2024, КНУТКиТ ім. І. К. Карпенка-Карого, ауд. 208Б
- Майстер-клас для редакції “Реальна газета” на тему “Як розказати історію: штучний інтелект у створенні історичних телевізійних документальних, фільмів”, 04.02.2025

Отже, творчий мистецький проект Ярмоніка А.О. та його наукове обґрунтування є цілісним, інноваційним та високопрофесійним дослідженням, що сприяє розвитку нових підходів у використанні цифрових технологій в документальному кінематографі. Його робота відповідає усім вимогам освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва і заслуговує на присудження

ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Творчий керівник :

доцент, доцент та завідувач кафедри
режисури телебачення Київського національного
університету театру, кіно і телебачення
імені І.К. Карпенка-Карого,
заслужений діяч мистецтв України

Вітер В.П.

Науковий консультант :

доцент, доцент кафедри кінорежисури та кінодраматургії
Київського національного університету театру,
кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого,
кандидат мистецтвознавства

Марченко С.М.

Підписи

ЗАСВІДЧУЮ

и В.П. Вітера та С.М. Марченка

ПРОЄДНИЙ ІНЖЕНЕР
ВІДДІЛУ КАДРІВ

